

Fig. 1. Kirken set fra nordøst. NE fot. 1991. – *Nordostansicht der 1885 aufgerichteten Kirche.*

OBBEKÆR KIRKE

RIBE HERRED

Sognets område udgjorde i ældre tid dele af Fole og Hygum sogne (Frøs herred, Haderslev amt), men blev ikke som resten af disse afstået ved grænsedragningen 1864. Til 1881 betalte man kirke- og præstetende som hidtil, mens forhandlinger om opførelse af en kirke for distrikterne Obbekær og Vesterenge var indledt 1879. Med ministeriel skrivelse af 14. december 1885 oprettedes Obbekær sogn, således at sognepræsten (den første tiltrådt 23. januar 1888) tillige var lærer ved Obbekær skole. Denne ordning varede ved til 1946, da sognet blev forenet med et nyoprettet kapellani ved S. Katrine kirke i Ribe;¹ siden 1977 har det været *anneks* til Hjortlund-Kalvslund. Oprindeligt ejedes kirken af distrikternes tiendeydere og gik med kirkelovene af 1922 over til selveje året efter.

Kirken er rejst i det flade landskab nord for Ribe å, ved et vejkryds med spredt bebyggelse og en

del træer og læhegn. Da tiendeyderne 12. februar 1883 samledes for at vælge byggeplads, besluttede man sig for at modtage et af gårdejer H. P. Madsen som gave tilbuddt areal på en halv tønde land. Nivellementer godtgjorde, at det var det højest beliggende af de steder, der kunne komme på tale. Man vedtog ved køb at øge arealet til det dobbelte. Efter at kirken var færdig, skulle jordsmonnet planeres »og vil være at belægge med et lag ler for at forebygge sandflugt«.¹

Kirkegården, der blev reguleret en snes år efter anlæggelsen,² er en rektangulær parcel, hvis *hegning* overvejende udgøres af tjørn; navnlig mod nord og vest ledsages hækken endnu delvis af en bræmme af buske. I efteråret 1885 tilbød bispem

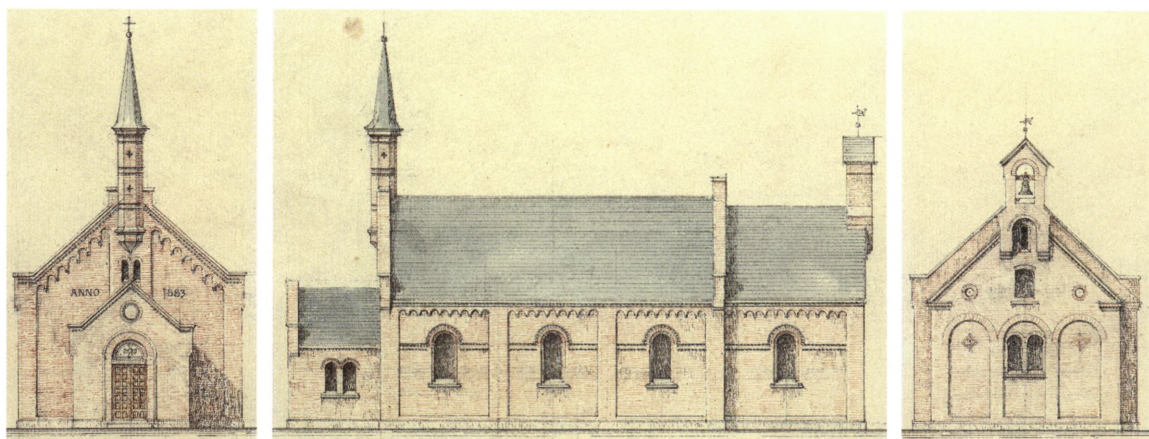

Fig. 2. Opstalter af vest-, syd- og østsiden 1:300. L. A. Winstrup 1883. – *Aufrisse aus dem Projekt von dem Architekt L. A. Winstrup 1883.*

at yde et engangstilskud til hegning »svarende til det af egepæle med malet stakitværk, som er blevet sat på østsiden af S. Katrine kirkegård i Ribe«. ¹ Mod hvert verdenshjørne, undtagen det søndre, er der omtrent i midten en *indgang*; i nord en låge, mod øst og vest porte. Alle steder er der sortmalede stakitfløje ophængt på træstolper. *Fortov* af piksten omkring kirken er senest sat i stand samtidig med bygningens hovedrestaurering i 1980'erne.

Ved nordre skel er der en gruppe af blandede løvtræer i tilknytning til en »rund jordhøj, 25 alen i diameter og tre høj« opkastet i kirkegårdens allerførste år af H. P. Madsen, der ved arealets overdragelse havde betinget sig ret til et »gravmindesmærke«. Sognerådsformanden, der i klage af 28. september 1885 nævner, at der på højen var opstillet »tre mindestøtter af kampesten med inskriptioner over 7 a 8 personer«, fandt højen latterlig, og Synet, der anså den for

»vansirende«, søgte forgæves at få den sløjfet. ¹ 1966 fandt den en ny funktion som underlag for en af Svend Aage Aakjær tegnet, pyramidalsk, foroven bræddeklædt *klokkestabel*.

Den enkle, skiferhængte *kirkebygning* (indviet 20. januar 1886), hvis ydre præges af nyromanske enkeltheder, er opført efter tegning 1883 (jfr. fig. 2) af områdets kgl. bygningsinspektør L. A. Winstrup (1815-89). Udformningen er i flere henseender beslægtet med andre af arkitektens arbejder ³ og har tillige grundlæggende træk fælles med adskillige af periodens mange nye kirker.

Ikke uden diskussion fjernedes i 1960'erne en markant klokkekam over korets gavle; ellers står bygningen i alt væsentligt i sin oprindelige skikkelse: Et kort, bredt kor er ved en relativt stor, rundbuet åbning sat i forbindelse med det rektangulære forsamlingsrum, der optager hele skibet. Hertil slutter sig som en selvstændig ud-

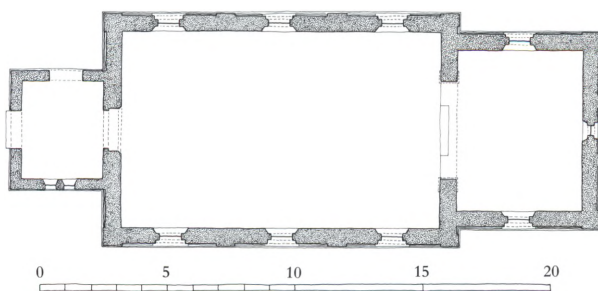

Fig. 3. Grundplan 1:300 tegnet af KdefL 1995 efter Svend Aage Aakjær 1982. – *Grundriss.*

Fig. 4. Kirken set fra sydøst før klokkekammen blev taget ned 1966. Ældre fotografi i NM2. – *Südostansicht der Kirche vor dem Abbruch des Glockenhaus auf den Ostgiebel.*

bygning i vest et forrum eller våbenhus, der på en usædvanlig måde er forsynet med to indgange, en bredere i kirkens hovedakse og en lidt smallere i nordsiden. Angiveligt har overvejelser om vindretning og træk influeret på dispositionen, men samtidig giver placering og størrelsesforskel vestindgangen en forrang, som fortsat finder udtryk i de to døres brug.⁴

Facaderne, der bl.a. er accentueret ved liséner forbundet foroven med rundbuefriser, er i blank mur af røde, håndstrøgne sten, lagt i blokforbandt med ret brede fuger. Skibets vestgavl, hvor der med jernbogstaver og -cifre er skrevet »Anno 1884«, krones med et lille, slankt og ottekantet tårn, der skyder op over gavlkammens toptinde. Over en svær gesims rejser sig et højt, siden 1980'erne blytækket spir med gulmalet kors over kugle.

Som nævnt var der oprindeligt over korets gavl en tung, muret *†klokkekam*, der var stor som en tagrytter og bar en *†vindfløj*. Tæret af vind og vejr viste murværket i 1960'erne stort behov for en istandsættelse, der skønnedes at ville resultere i en bekostelig nyopførelse. Man

enedes derfor om at pille klokkeopbygningen ned.

Op til 100-års jubilæet og foranlediget af beskædigelser 1982 som følge af et løbsk varmeanlæg, underkastedes kirken i årene herefter en bevarende istandsættelse med Svend Aage Aakjær som arkitekt. Tagenes skifer og gavlkammens inddækninger blev udbedret eller fornyet. I det indre fjernedes vinduesåbningernes og triumfbuens kvaderdekoration, og alle vægge kalkedes hvide. Gulvet af større gule og mindre grå teglfliser blev udbedret, og vinduernes jernstel sat i stand.

Opvarmning fandtes ikke i begyndelsen, men etableredes efter Synets ønske 1902 med *†kakkelovn* i skibets nordøstre hjørne (jfr. fig. 5). Indlæggelse af strøm 1953 muliggjorde lampernes omdannelse og installation af elektrisk varme.

Inventaret er hovedsagelig fra opførelsestiden, vigtige stykker dog ældre, idet altertavlen fra 1851 er skænket af Jordrup kirke, mens både altersølv og klokke er fra baroktiden. Inventarets arveholdning i brune toner og egetræsfarve er i

Fig. 5. Indre set mod øst. Fotografi i NM2. – *Kircheninneres gegen Osten vor der Restaurierung in den 1980er Jahre.*

det væsentlige oprindelig, men fremtræder siden den seneste restaurering 1983-84 noget afstemt med cremede nuancer (ved Aage Sørensen).

Alterbordet er et panelværk af fyr, 180×80 cm og 97 cm højt, dækket af et nyere *alterklæde* af rødt fløjel med guld Kors.

Altertavlen, skænket af Jordrup kirke 1884, er udført 1851 med genanvendelse af de velskårne korintiske storsøjler fra denne kirkes *†renæssancealtertavle* (o. 1600), der formentlig har tjent som forbillede (jfr. s. 2460). Tavlen er af renæssancetype med postament, tredelt storstykke og gavlprydet topstykke, alt med enkle, udsvejfede vinger, storstykkets fra 1983. Sidefelterne har form af nygotiske trekløverbuer, storgesimsen ledsages af tandsnit og perlestav, og over den er indskudt et særskilt postament for topstykket og dets vinger. Topstykket kantes af søjler med profilbase og -kapitel, dets frise svarer til storstykkets, og topgavlen har i midten et lille muslingornament. Træets bemaling med rulleværks-

ornamentik i brune og grå toner er fra 1882 ligesom storstykkets *malerier*, der er udført i olie på lærred af P. N. Møller, Kolding. I storfeltet ses Kristus hos Martha og Maria, i sidefelterne to apostle, Johannes (i nord) og Peter, begge kopieret efter Thorvaldsen. I postamentfeltet er med antikva anført: »Et er fornødent«, og i topfeltet er (på træ) malet et ornament med kors.

Altersølvet (fig. 6) bærer stempel for den københavnske guldsmed Niels Johnsen (1705-34), hvis enke (†1757) fortsatte værkstedet. Kalken, 20 cm høj, har cirkulær fod, profileret cylinderskaft, linseformet knop med tæt godronnering samt et højt bæger med nyere indsats. På standpladens overside ses foruden Johnsens mærke med årstal »1713« (Bøje 1979, nr. 261) tre andre stempler: et Københavnsmærke med ulæseligt årstal, et falsk gardeinmærke for Conrad Ludolph (Bøje 1982, nr. 9041) samt månedsmærke krebsen. Disken, tv. 13 cm, er glat med mesterstempel som kalkens på undersiden. Både kalk og disk har under bunden graveret »No:

17«, kalken endvidere vægtangivelsen »34 l(od) ½ quint«. Nummereringen viser, at sættet, hvortil hører et ældre læderfuttal, oprindelig er udført til orlogsflåden. Det må derfor som et tilsvarende i Stenderup kirke (s. 2801) være skænket af kultusministeriet.⁵ *Oblatæske og alterkande* i sort porcelæn med guld Kors fra Bing og Grøndahl. *Alterstagerne*, 46 cm høje, er i gotisk stil.

Døbefonten, af granit, er bægerformet, 82 cm høj, med cylindrisk skaft og omløbende riller på kummen. *Dåbsfad*, af pletsølv, glat, tv. 37 cm, *dåbskande*, af tin, 31 cm høj, skønvirkestil, mærket »HB«.

Prædikestolen har fire fag med profilfyldinger, aftrappet opgangspanel og i frisen påmalede versaler: »Salige ere de som høre Guds Ord og gjøre derefter«. Stolen er udført efter L. A. Winstrups tegning, og det samme gælder *stolestaderne* (jfr. fig. 5), der har gavle med topmedaljon samt små cylindriske ornament. På skibets nordvæg hænger et *maleri* (jfr. fig. 7) fra 1887, Jesus på korset, udført i olie på lærred og signeret »Hensel 1887 Fædsted«. På den kraftige profilramme er med hvid skriveskrift anført: »Givet af Hans Andresen Hansen, Obbekjær, 1888«. Tre ens *petroleumslysekroner* og tilsvarende *lampetter* er skænket 1906 af Ribe Katedralskole,² og 1953 omdannet til elektrisk belysning.

Orglet fra 1979, med seks stemmer, ét manual og pedal, er bygget af P. Bruhn & Søn, Årlev. Disposition: Manual: Rørfløjte 8', Principal 4', Gedaktfløjte 4', Gemshorn 2', Mixtur II. Pedal: Subbas 16'. I skibets nordvesthjørne. Indtil 1979 anvendtes et *†harmonium*.

Klokken er fra 1750, tv. 59 cm, om halsen er et skriftbånd med reliefversalerne: »Soli Deo Gloria. Anno 1750 (Gud alene æren. År 1750)«. Indskriften kantes af lister og bladværk, og slagringen har profilering. Slyngebom. Klokken hang i en *†tagrytter* over korets østende indtil den fik plads i den nye klokkestabel nord for kirken.

Gravminder. På kirkegården står tre *støbejernskors*. 1) O. 1886, over toldofficiant W. Jensen, *12. juli 1812 i Flensborg, †7. maj 1886 i Obbekjær. 71 cm højt, trekloverender med bladkrans

Fig. 6. Alterkalk, første del af 1700'rne (efter 1713), med stempel for Niels Johnsen i København (1705-34) (s. 3376). Fot. i Antikvarisk Saml. – *Silbernes Altargerät, Anfang des 18. Jh. (nach 1713), mit Stempel für Niels Johnsen in Kopenhagen (1705-34).*

(den øvre) og stjerner samt bøjler omkring korsmidten. Gråmalet, øst for klokkestablen (jfr. fig. 1).

2) O. 1895, over Sigvald Hense, *1812, †1895. 100 cm højt, med stjerneprydede trekloverender og bøjler omkring korsmidten. Hvidmalet, gravskrift i påmalet rød fraktur. I kirkegårdens sydvesthjørne.

3) O. 1904, over Anna Dothea Hense, *1814, †1904. 113 cm højt, med buede korsender, der som arme og stamme har form af gennembrudt, stiliseret planteslyng. I korsskæringen en cirkulær indskrifttavle med påmalet rød fraktur. Hvidmalet, på samme gravsted som nr. 2.

Fig. 7. Indre set mod vest. NE fot. 1991. – *Kircheninneres gegen Westen.*

KILDER OG HENVISNINGER

Vedr. arkivalier for Ribe amt i almindelighed henvises til s. 50f., vedr. litteratur til s. 54f. Endvidere er benyttet:

Ved embedet. Kaldsbog 1888-1959.

NM2. Opmåling af bygning og inventar ved S. Aa. Aakjær 1982-83. *Privateje.* Projekt 1883 ved L. A. Winstrup. *Kgl. bygningsinsp. Århus.* Korrespondance og tegninger siden 1931.

Beskrivelse af bygning ved Kjeld de Fine Licht, inventar og gravminder ved Ebbe Nyborg samt orgel ved Ole Olesen. Redaktionen afsluttet feb. 1996.

¹ Kaldsbogen.

² LA Vib. Provstearkiver. Ribe stiftsprovsti og Ribe-Gørding hrdr.s provsti. Synsprot. 1877-1911.

³ Således er spiret en formindsket udgave af det tårn og spir, som Winstrup nogle år tidligere havde sat på Them kirke (DK. Århus, s. 4115).

⁴ Ved den beslægtede, få år yngre kirke i Grene, tegnet af J. C. Fussing (s. 2273) opgav man ideen med de to døre.

⁵ Jfr. DK. Holbæk, s. 1294 og Roskilde Stiftsblad 1983, nr. 7, s. 103.